

ČESKÁ ASOCIACE SESTER, o. s.

120 00 Praha 2, Londýnská 15

ČAS/PP/2008/0002

REVIZE 6/2010

PRACOVNÍ POSTUP

PÉČE O NEKLIDNÉHO PACIENTA/KLIENTA – POUŽITÍ OMEZOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Vydání: 2. 5. 2008

Revize provedena: 1. 6. 2010

Frekvence kontroly: 1x ročně

Česká asociace sester – Prezidium

Připomínkové řízení do: 29. 2. 2008

Odborný garant: Jitka Valná

Schválil: Prezidium ČAS

Zpracovatelé: Pracovní skupina pro kvalitu ČAS

Kontaktní osoba: Jitka Valná

Nabývá účinnosti dne: 2. 5. 2008

Držitel dokumentu: Česká asociace sester – prezidium

Datum: 3. 3. 2008

Datum: 29. 4. 2008

Datum: 29. 4. 2008

E-mail: j.valna@fnbrno.cz

CÍL PRACOVNÍHO POSTUPU

Cílem pracovního postupu je:

- ochrana pacienta/klienta před sebou samým a zajištění jeho bezpečnosti v zařízeních poskytujících ošetrovatelskou péči
- prevence pádu
- minimalizace ohrožení zdravotního stavu pacienta/klienta při neklidu
- zajištění odpovídajícího vyšetření a ošetření pacienta/klienta
- zabezpečení terapie
- ochrana ostatních pacientů/klientů
- ochrana personálu zařízení
- stanovení pravidel pro použití omezovacích prostředků v zařízeních poskytujících ošetrovatelskou péči
- minimalizace možného poškození pacienta/klienta při použití omezovacích prostředků
- informovanost a edukace pacienta/klienta, personálu, průvodce či zákonného zástupce pacienta/klienta
- ochrana majetku
- stanovení odpovědnosti personálu v zařízení poskytující ošetrovatelskou péči

ČESKÁ ASOCIACE SESTER, o. s.

120 00 Praha 2, Londýnská 15

ČAS/PP/2008/0002

REVIZE 6/2010

VYMEZENÍ VYBRANÝCH POJMŮ

Neklidný nebo agresivní pacient/klient ohrožuje sebe a své okolí.

Psychomotorický neklid je průvodním znakem různých onemocnění, projevuje se v různých formách a v různé intenzitě. K řešení vzniklé situace je vždy nutný individuální přístup.

Omezovací prostředky jsou takové prostředky, jejichž účelem je omezení rizik souvisejících s psychomotorickým neklidem a agresivitou pacienta/klienta. Jejich použití podléhá stanoveným pravidlům. Jedná se o léky podávané za účelem zklidnění pacienta/klienta nebo pomůcky, které omezují pohyb pacienta/klienta (ochranné pásy, kurty, umístění pacienta v síťovém lůžku apod.)

KOMPETENTNÍ OSOBY

Kompetentní v používání omezovacích prostředků jsou lékaři a nelékařští zdravotničtí pracovníci v rozsahu činností a kompetencí stanovených vyhláškou č. 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.

OŠETŘOVATELSKÝ POSTUP

Povinnosti před výkonem:

- připravit si potřebné pomůcky (včetně osobních ochranných pomůcek)
- ponechat pacientovi/klientovi při neklidu dostatečný prostor
- odstranit z jeho bezprostřední blízkosti předměty, které by mohl použít jako "zbraň" nebo by se jimi mohl zranit
- sledovat stále jeho chování
- chránit ostatní pacienty/klienty, chránit sebe a ostatní personál i majetek pracoviště
- zajistit si pomoc dostatečného počtu zdravotnických nebo jiných pracovníků
- zvolit vhodný způsob/vhodnou pomůcku

ČESKÁ ASOCIACE SESTER, o. s.

120 00 Praha 2, Londýnská 15

ČAS/PP/2008/0002

REVIZE 6/2010

Povinnosti při výkonu:

- rozhodnutí o způsobu omezení pacienta/klienta je výhradně v kompetenci lékaře a je krajní možností řešení situace
- nezůstávat s neklidným pacientem/klientem o samotě, neotáčet se k němu zády, dbát na možnost opustit místnost
- oslovovat pacienta/klienta jménem, snažit se mluvit klidně, přesvědčivě a snažit se navázat a udržet slovní kontakt
- jednat s klidem a jistotou, dávat pozor na neverbální projevy pacienta / klienta
- nereagovat na agresi pacienta vlastní agresivitou (nenechat se zmanipulovat do role protivníka)
- vysvětlit pacientovi/klientovi pro něho srozumitelnou formou důvody omezení, časovou perspektivu délky omezení a další postup
- naplánovat a koordinovat akci všech zúčastněných osob (*ideální počet je 1 pracovník = 1 končetina + jeden k aplikaci léku či omezovacího prostředku*)
- před připnutím kurtů se pacientovi/klientovi snažit sundat hodinky, náramky
- kurty připínat šetrně, zamezit poranění pacienta/klienta
- **zajistit pacientovi/klientovi komplexní ošetrovatelskou péči během použití omezovacích prostředků:**
  - sledovat stav vědomí, stav dýchacích cest, psychomotorické projevy
  - pravidelně sledovat fyziologické funkce
  - sledovat barvu a celistvost kůže fixovaných končetin (je nutné se přesvědčit, že požadovaná část těla je znehybněna, ne však tak pevně, aby se přerušil krevní oběh)
  - dbát na bio-psycho-sociální potřeby pacienta/klienta (hydrataci, výživu, osobní hygienu, vyměšování, prevenci proleženin, prevenci podchlazení, prevenci poranění)
  - podle stavu s pacientem/klientem komunikovat
  - edukovat pacienta/klienta
  - po souhlasu lékaře umožnit návštěvy osobám určených pacientem/klientem, zákonného zástupce, průvodce
  - odstranit z okolí lůžka všechny předměty, které by v případě uvolnění z omezovacích prostředků mohl pacient/klient použít k ohrožení sebe a okolí

ČESKÁ ASOCIACE SESTER, o. s.

120 00 Praha 2, Londýnská 15

ČAS/PP/2008/0002

REVIZE 6/2010

Povinnosti po výkonu:

- po sejmutí omezovacích prostředků znovu vysvětlit pacientovi/klientovi důvody tohoto postupu a prospěšnost pro něho samotného
- zkontrolovat fyzické a psychické potřeby pacienta/klienta
- upravit pacienta/klienta
- upravit pacientovi/klientovi lůžko
- zkontrolovat zdravotní stav pacienta, stav kůže (popsat případné kožní defekty)
- zajistit další ordinované vyšetření či ošetření pacienta

Dokumentace

- provedení aplikace omezovacích prostředků (uvést druh použitých prostředků) s časovým údajem
- zaznamenat čas kontrol stavu pacienta/klienta v daných intervalech
- zaznamenat zdravotní stav a projevy pacienta/klienta
- zaznamenat hodnoty fyziologických funkcí
- potvrdit aplikaci léků
- ukončení omezení pacienta/klienta
- zaznamenat mimořádné události (poranění, zhmoždění pacienta apod., ale i zaznamenat poranění personálu dle zvyklostí pracovišť – např. záznamník pro drobné úrazy způsobené na pracovišti (zápis je nutno svědecky doložit), záznam o ošetření personálu u závodního lékaře, na odborné ambulanci apod.

ZVLÁŠTNÍ UPOZORNĚNÍ

Všechny omezovací prostředky, které jsou používány k omezení pacienta /klienta v pohybu (léky nebo pomůcky – ochranné pásy, kurty, popruhy k připoutání pacienta/klienta na lůžko, křeslo, nosítka, kočárek...) je možné použít pouze na základě písemné ordinace lékaře v dokumentaci. Není-li lékař přítomen, může o použití omezovacího prostředku a jeho druhu rozhodnout jiný přítomný zdravotnický pracovník k tomu způsobilý, o jeho použití

ČESKÁ ASOCIACE SESTER, o. s.

120 00 Praha 2, Londýnská 15

ČAS/PP/2008/0002

REVIZE 6/2010

informuje bez zbytečného odkladu lékaře, který o dalším trvání nebo ukončení omezení bezodkladně rozhodně.

Omezení a fixace má vždy přechodný charakter. Musí být zrušeno okamžitě, jakmile pominou důvody, pro které bylo omezení ordinováno.

U osob zbavených způsobilosti k právním výkonům a pacientů/klientů mladších 18 let vyjadřuje souhlas s užitím omezovacích prostředků v nezbytných případech zákonný zástupce (rodiče, opatrovník) podpisem prohlášení o souhlasu s přijetím do zařízení.

Na základě rozhodnutí lékaře lze u nezvládnutelného agresivního pacienta volat na pomoc – tam , kde ji mají - Bezpečnostní službu pracovišť / optická převaha a ochrana majetku – bez fyzického kontaktu s pacientem/ nebo při ohrožení zdraví a života zúčastněných Policii ČR. Postup je nutno řádně zdokumentovat.

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Tento pracovní postup se vydává jako doporučení pro nelékařská zdravotnická povolání v zařízeních, které poskytují ošetrovatelskou péči. Úprava jednotlivých standardních postupů podle organizačního členění a podmínek příslušného zařízení, včetně přidělených kompetencí, musí být provedena poskytovatelem ošetrovatelské péče.

POUŽITÉ ZDROJE

Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu v platném znění

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti související s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních dat

Vyhláška č. 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků

Vládní nařízení č. 469/2002 Sb., katalog prací

ČESKÁ ASOCIACE SESTER, o. s.

120 00 Praha 2, Londýnská 15

ČAS/PP/2008/0002

REVIZE 6/2010

Metodické opatření č. 6/2004 Sb. Věstník MZ ČR, o koncepci ošetřovatelství
Metodické opatření č. 9/1998 Věstník MZ ČR, o akreditacích zdravotnických zařízení

Práva pacientů (Centrální etická komise MZČR, 25. 2. 1992)

Mezinárodní akreditační standardy JCI, část QPS 3.18, 2002

Věstník MZ ČR 2009, částka 7, vydáno 30. 9. 2009 Používání omezovacích prostředků u pacientů ve zdravotnických zařízeních České republiky.

PŘÍLOHY 0